

**Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра історії філософії філософського факультету**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректорз навчальної роботи

“ _____ ” _____ 2010 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ПРАВОВОГО ЗНАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ
(09.00.06)

для напрямку підготовки – 6.030401 – ПРАВО
ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Кредитно-модульна система організації навчального процесу
(КМСОНП)

Львів 2010

ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОГО ЗНАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів 1 курсу юридичного факультету за напрямом підготовки 6.030401 – «право». – Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Видання філософського факультету; Серія: методичні матеріали, 2010. - 21 с.

Розробник: **Кармишева Неллі Василівна, доцент кафедри історії філософії**

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Протокол № 2 від “21” вересня 2010 р.

Завідувач кафедрою історії філософії
“ _____ ” _____ 2010 р.

_____ (проф., д.філос.н. Пашук А.І.)

Схвалено методичною комісією за напрямом підготовки 6. 030401 „право”
Протокол № ____ від “ _____ ” _____ 2010 р.

“ _____ ” _____ 2010 р. Голова _____ (_____)

© Кармишева Н.В., 2010

1.Опис навчальної дисципліни

Витяг з робочої програми юридичного факультету навчальної дисципліни «ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ПРАВОВОГО ЗНАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0304 право <small>(шифр, назва)</small>	Нормативна	
Модуль – 1	Напрямок 6.030401 право <small>(шифр, назва)</small>	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 3	Спеціальність <i>/немає/</i>	1-й	1-й
Курсова робота - немає		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 108		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 3 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Лекції</i>	
		36 год.	12 год.
		<i>Семінарські</i>	
		18 год.	6 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		0 год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	год.
		ІНДЗ: 0	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 54 год. аудиторних годин і 54 год. самостійної роботи

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета дисципліни

Мета дисципліни. Вивчення науки логіки передбачає ознайомлення студентів з логічною теорією мислення і оволодіння навичками логічного аналізу категоріального апарату, здобутого у процесі формування правового знання та інтерпретації формалізованої мови науки логіки в сфері права; виявлення логічних помилок в міркуваннях з юридичним змістом; виведення правового знання; доведення правових приписів на істинність або спростування на хибність.

Методика викладання курсу "Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування" на юридичному факультеті передбачає ознайомлення з теорією та практикою використання методології традиційної та сучасної символічної логік (класичної і некласичної) для розв'язку правознавчої проблематики.

Робоча програма з курсу "Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування" складена на базі освітньо-професійної програми, типової навчальної програми та нормативних документів з впровадження КМСОНП у ЛНУ ім. Івана Франка.

2.2. Завдання дисципліни

Завдання викладання дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування" полягає у тому, щоб:

1) ознайомити студентів, які навчаються на юридичному факультеті, із теоретичними основами логіки як філософської науки про процедуру правильного, аналітичного, критичного мислення; способами його організації та законами, дотримання котрих забезпечує формальну правильність здійснення інтелектуальних операцій і є умовою їх практичної ефективності;

2) на понятійному рівні розкрити студентам тенденції історичного розвитку логіки як галузі філософського та науково-методологічного знання;

3) навчити студентів, які навчаються на юридичному факультеті, практичним навичкам формування логічної культури мислення; критичного аналізу юридичних текстів; побудови нормованих повідомлень; освоєння прийомів формування логічної аргументації при проведенні судових дебатів.

2.3. Очікувані результати

В результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**:

а) на понятійному рівні – об'єкт та предмет науки логіки; логічні основи аналізу юридичної мови; основні форми абстрактного мислення та логічні закони; способи визначення істинності висловлювань та особливості застосування логічних методів в теоретико-пізнавальній діяльності юристів;

б) на фундаментальному рівні – структуру та різновиди основних форм мислення; типи об'єктивних зв'язків та відношень між поняттями, висловлюваннями; вимоги формально-логічних законів, дотримання яких визначає логічну правильність розсудів;

в) на практично-методологічному рівні – правила виконання логічних операцій над поняттями, висловлюваннями, умовиводами; логічні способи доведення та спростування, прийоми ведення дискусій та полемік.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен **вміти**:

а) на репродуктивному рівні – оперувати логічною термінологією з метою визначення сфери функціонування раціонального (абстрактно-логічного) мислення; застосовувати при побудові та аналізі юридичних текстів закони та правила логіки; правильно формулювати запитання; встановлювати відношення між висловлюваннями за істинністю; визначати тип логічних помилок в юридичних текстах, в міркуваннях учасників юридичного дискурсу;

б) на евристичному рівні – виявляти найтипівіші випадки порушень законів логіки, що зустрічаються в літературних творах, юридичних текстах, в публічних промовах учасників

судових дебатів; наводити власні приклади, демонструючи тим самим свій рівень знань специфіки логічної організації форм абстрактного мислення; вміти здійснювати самостійно логічні операції над поняттями, висловлюваннями, умовиводами; знаходити власні аргументи для обґрунтування істинності/хибності певних тверджень (тез).

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Плани лекційних занять

Змістовий модуль 1. Вступ до логіки.

Тема 1. Об'єкт, предмет і метод науки логіки.

1. Основні значення терміну "логіка".
2. Об'єкт і предмет науки логіки.
3. Методи науки логіки – методи пізнання і метод формалізації.
4. Історичні етапи розвитку науки логіки. Типи логік.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 2 Мислення і мова

1. Що таке мислення. Типи та види мислення.
2. Мова як знакова система. Види мов.
3. Логіко-семантичний аналіз мови.
4. Логічні концепції істини.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 3. Логіка і право.

1. Методологічна функція формальної логіки.
2. Застосування логічної теорії в галузі права.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Змістовний модуль 2. Логічний аналіз систем теоретико-правового знання.

Тема 4. Системи теоретико-правового знання

1. Особливості теоретико-правового знання .
2. Види теоретико-правового знання.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 5. Загальна теорія держави і права як система понять.

1. Юридичний (правничий) термін і поняття.
2. Структура юридичного поняття.
3. Фактичний та логічний зміст та обсяг поняття. Види понять за змістом та обсягом.
4. Логічні відношення між поняттями в системі теорії держави та права і їх зображення коловими схемами.
5. Логічна операція над змістом поняття. Визначення поняття.
6. Логічні операції над обсягом поняття:
 - а) узагальнення та обмеження поняття;
 - б) поділ обсягу поняття.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 6. Висловлювання як структурна одиниця систем теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика висловлювання: визначення, логічна структура, мовні форми виразу. Класифікація видів висловлювань як структурних одиниць систем теоретико-правового знання.
2. Логічні методи встановлення істинності різних видів висловлювань в системах теоретико-правового знання.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 7. Закони логіки як закони побудови систем теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика логічних законів. Види логічних законів.
2. Логічний закон і юридичний закон.
3. Вимоги законів логіки до побудови систем теоретико-правового знання.
4. Виявлення логічних помилок в системах теоретико-правового знання на підставі логічних законів.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 8. Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика умовиводу як форми мислення. Види умовиводів.
2. Поняття необхідного та імовірнісного умовиводу.
3. Принцип логічного слідування в умовиводах.
4. Особливості виведення нового знання в загальній теорії держави і права та в галузевих теоріях права.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000,
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 9. Доведення і спростування як логічні операції обґрунтування істинності або хибності висловлювань в системах теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика доведення і спростування.
2. Структура доведення і спростування. Види доведень та способи спростувань.
3. Правила доведення та спростування та логічні помилки при їх порушенні.
4. Юридична теорія доказування.
5. Методи аргументації в різних системах теоретико-правового знання.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004..

Тема 10. Парадокси в системах теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика парадоксів. Види парадоксів.
2. Юридичні парадокси та причини їх виникнення.
3. Проблема вирішення юридичних парадоксів.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Змістовний модуль 3. Нормативно- правовий акт як об'єкт логічного аналізу.

Тема 11. Логічний аналіз норми права.

1. Юридичний закон. Норма. Правило. Припис.
2. Формалізація норм права мовою деонтичної логіки.
3. Логічні відношення між структурними частинами правової норми.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 12. Логічний аналіз статей юридичних Кодексів.

1. Юридичний Кодекс як система норм.
2. Логічні вимоги до юридичних кодексів.
3. Застосування правової норми.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

3.2. Плани семінарських занять.

Змістовний модуль 1. Вступ до логіки.

Тема 1. Об'єкт, предмет і метод науки логіки.

Теоретичні питання:

1. Основні значення терміну "логіка".
2. Поняття логічного методу.
3. Логічні методи пізнання.
4. Логічний метод формалізації.

Логічні вправи:

[див. пп. 2, 3 до рекомендованої літератури].

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000, с. 205-218.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004, с. 58-82.
3. Карамишева Н. Збірник логічних завдань для студентів юридичного факультету: -Львів: Паїс, 2000, с.5.

Тема 2. Логіко-семантичний аналіз мови.

Теоретичні питання:

1. Семантичні, синтаксичні, прагматичні аспекти вивчення мови як знакової системи.
2. Основні семантичні категорії.
3. Смысл і предметне значення мовних виразів.
4. Дескрипція. Види дескрипцій.

Логічні вправи:

[див. пп. 2, 3 до рекомендованої літератури].

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000, с. 205-218.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004, с. 58-82.
3. Карамишева Н. Збірник логічних завдань для студентів юридичного факультету: – Львів: Паїс, 2000, с. 5-8.

Тема 3. Логіка і право.

Теоретичні питання:

1. Методологічна функція формальної логіки.
2. Застосування логічної теорії в галузі права.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Змістовний модуль 2. Логічний аналіз систем теоретико-правового знання.

Тема 4. Теорія держави і права.

Теоретичні питання:

1. Основні концепти теорії держави і права.
2. Логіко-семантичний аналіз термінів теорії держави і права.

Логічні вправи:

[Див. пп. 2 до рекомендованої літератури.]

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.

2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 5. Висловлювання як структурна одиниця систем теоретико-правового знання

Теоретичні питання:

1. Речення . Судження. Висловлювання.
2. Істинність висловлювань.
3. Логічні методи встановлення істинності різних видів висловлювань в системах теоретико-правового знання.

Логічні вправи: (див. п.2 до рекомендованої літератури)

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 6. Закони логіки як закони побудови систем теоретико-правового знання.

Теоретичні питання:

1. Загальна характеристика логічних законів. Види логічних законів.
2. Логічний закон і юридичний закон.
4. Виявлення логічних помилок в системах теоретико-правового знання на підставі логічних законів.

Логічні вправи: (див. п.2 до рекомендованої літератури)

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 7. Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.

Теоретичні питання:

1. Поняття необхідного та імовірнісного умовиводу.
3. Принцип логічного слідування в умовиводах.
4. Особливості виведення нового знання в загальній теорії держави і права.

Логічні вправи: (п.2. до рекомендованої літератури)

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000,
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 8. Доведення і спростування як логічні операції обґрунтування істинності або хибності висловлювань в системах теоретико-правового знання.

Теоретичні питання:

1. Юридична теорія доказування.
2. Методи аргументації в різних системах теоретико-правового знання.
3. Логічні помилки в доведенні та спростуванні.

Логічні вправи: (п.2 дорекомендованої літератури)

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004..

Змістовний модуль 3. Нормативно-правовий акт як об'єкт логічного аналізу.

Тема 9. Логічний аналіз норми права.

Теоретичні питання:

1. Логічний аналіз статей Кримінального кодексу.
2. Логічний аналіз статей Кримінально-процесуального кодексу.

Логічні вправи: (див.п.2.до рекомендованої літератури)

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

3.3. Перелік питань та завдань для самостійної роботи.

Змістовий модуль 1. Вступ до логіки.

Тема 1. Об'єкт, предмет і метод науки логіки.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Мислення як об'єкт вивчення філософських наук та особливості його дослідження засобами логіки.
2. Історичні етапи розвитку науки логіки.
3. Логіка і право.

Тема 2. Мислення і мова.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Взаємозв'язок мислення і мови.
2. Мова як репрезентант мислення.
3. Логіко-семантичні концепції істини.

Завдання для самостійної роботи:

1. Випишіть висловлювання, в яких б термін "логіка" мав різне семантичне значення.
2. Побудуйте висловлювання так, щоб наведені слова в них мали тільки одне значення - "право", "закон", "договір", "дисципліна".
3. Вкажіть денотат для наведених імен: - "юридична мова", "унітарна держава", "парламентсько-президентська республіка".
4. Визначити, в якому значенні використовується термін "право" у таких висловлюваннях:
 - а) "Я маю право на освіту";
 - б) "Я маю право робити все, що хочу";
 - в) "Право на життя є невід'ємним правом кожної людини".

Рекомендована література до теми 1 і 2:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000, с. 3-42.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004, с. 7-24.
3. Карамишева Н. Збірник логічних завдань для студентів юридичного факультету: – Львів: Паїс, 2000, с. 52-54; с. 5-8.

Змістовий модуль 2. Логічний аналіз систем теоретико-правового знання.

Тема 4. Теорія держави і права.

Завдання для самостійної роботи:

1. Чи виражають наведені терміни одне і теж поняття?
 - право; закон
 - правова система суспільства, система права
2. Які із наведених понять мають логічний зміст і обсяг, а які фактичний зміст і обсяг:

- правова держава
 - сучасна політична система України
 - держава Н. в якій все заборонено законом.
3. Встановіть відношення між обсягами понять:
- права людини, обов'язки людини
 - звичай, правовий звичай нормативно-правовий акт.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 5. Висловлювання як структурна одиниця систем теоретико-правового знання

Завдання для самостійної роботи:

1. Яке з наведених висловлювань має значення істинності в юридичному контексті:
 - Закон зворотньої сили немає.
 - Деякі терміни не мають свого денотату.
 - Усі норми права, що закріплені в Конституції України, є нормами прямої дії.
2. Визначте тип модальності і наведених висловлюваннях:
 - Індивід повинен знати Закони.
 - Виникнення держави і права було історично необхідним.
 - Обов'язково нормативно-правовий акт набирає юридичної сили з моменту його опублікування в офіційних джерелах.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 6. Закони логіки як закони побудови систем теоретико-правового знання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Чи є внутрішня суперечність у таких висловлюваннях?
 - Деякі права не передбачають обов'язків.
 - Закон для нас „не указ”, але ми працюємо у правовому полі.
2. Які логічні закони лежать в основі наведених висловлювань?
 - Закон повинен бути точним.
 - Неможливо, що Закон мав і не мав юридичної сили.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 7. Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Зробіть операції перетворення, обернення, протиставлення предикатів таких висловлювань:
 - Держава існувала не завжди.
 - Деякі злочини є навмисними.
2. На підставі наведених термінів побудуйте простий категоричний силізм: „злочин”, „шахрайство”, „покарання”.
3. Наведіть власні приклади індуктивних умовиводів за такими різновидами: повна, неповна (популярна, статистична).

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000,
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 8. Доведення і спростування як логічні операції обґрунтування істинності або хибності висловлювань в системах теоретико-правового знання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Знайдіть у наведеному прикладі тезу, аргументи, демонстрацію:
”Якби Н. здійснив це вбивство, то він би був на місці злочину в ту ніч, коли воно було здійснене. Але в ту ніч Н. не був на місці злочину, що підтверджено показами свідків. Отже, Н. не здійснив цього вбивства”.
2. Які з наведених висловлювань є або тезою, або фактом, або висновком?
 - а) Якщо особа Д. вчинила цей злочин, то вона або мала, або не мала спільників.
 - б) Суд наклав штраф за адміністративне порушення на особу Р.
 - в) Особа У. була засуджена за ст.144 КК України.
3. Наведіть приклади юридичної аксіоми.
4. Наведіть приклад тези, яка потребує доведення і побудуйте її пряме і непряме доведення.
5. Наведіть приклад тези, яка потребує спростування і побудуйте її пряме і непряме спростування.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004..

Змістовий модуль 3. Нормативно-правовий акт як об’єкт логічного аналізу.

Тема 9. Логічний аналіз статей Кримінального та Кримінально-процесуального права України (ККУ і КПКУ).

Завдання для самостійної роботи:

1. Сформулюйте принципи, на яких будується ККУ і КПКУ.
2. Чи виражають наведені терміни одне і теж поняття?
 - Кримінальне право. Система кримінально-правових норм.
 - Злочинець. Правопорушник.
3. Знайдіть поняття, які будуть видовими щодо наведених:
 - покарання.
 - злочин проти власності.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вступ до логіки.												
Тема 1. Об'єкт, предмет і метод науки логіки.	6	2	-	-	-	4						
Тема 2. Мислення і мова	12	4	2	-	-	6						
Тема 3. Логіка і право	6	2	-	-	-	4						
Разом – зм. модуль 1	24	8	2	-	-	14						
Змістовий модуль 2. Логічний аналіз систем теоретико-правового знання.												
Тема 4. Системи теоретико-правового знання	12	4	2	-	-	6						
Тема 5. Висловлювання як структурна частина системи теоретико-правового знання.	16	6	4	-	--	6						
Тема 6. Логічні закони як закони побудови систем теоретико-правового знання.	8	2	2	-	-	4						
Тема 7. Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.	14	4	4	-	-	6						
Тема 8. Доведення і спростування як логічні операції обґрунтування істинності або хибності теоретико-правового знання.	8	2	2	-	-	4						
Тема 9. Парадокси в системах теоретико-правового знання.	6	2	2	-	-	2						
Разом – зм. модуль 2	64	20	16	-	-	28						
Змістовий модуль 3. Нормативно-правовий акт як об'єкт логічного аналізу.												
Тема 10. Логічний аналіз норми права.	10	4	-	-	-	6						

Тема 11.Застосування правової норми.	10	4	-	-	-	6						
Разом – зм. модуль3	20	8	-	-	-	12						
Усього годин	108	36	18	-	-	54						

5. Теми семінарських занять для денної форми навчання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мислення і мова.	2
2	Загальна теорія держави і права як система понять	2
3	Висловлювання як структурна частина системи теоретико-правового знання.	4
4	Логічні закони як закони побудови систем теоретико-правового знання	2
5	Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.	4
6	Доведення і спростування як логічні операції.	2
7	Логічний аналіз норми права.	2
	Разом:	18

6. Теми практичних занять

Згідно робочої програми для дисципліни "Логічний аналіз систем теоретико-правового знання" практичні заняття на юридичному факультеті не заплановані.

7. Теми лабораторних занять

Згідно робочої програми для дисципліни "Логічний аналіз систем теоретико-правового знання" лабораторні заняття на юридичному факультеті не заплановані.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єкт, предмет і метод науки логіки.	4
2	Мислення і мова.	6
3	Логіка і право.	4
4	Системи теоретико-правового знання.	6
5	Висловлювання як структурна одиниця систем теоретико-правового знання.	6
6	Логічні закони як закони побудови систем теоретико-правового знання.	4
7	Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.	6
8	Доведення і спростування як логічні операції обґрунтування істинності або хибності теоретико-правового знання.	4
9	Парадокси в системах теоретико-правового знання.	2
10	Логічний аналіз норми права.	6
11	Застосування правової норми.	6
	Разом	54

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Згідно робочої програми для дисципліни "Логічний аналіз систем теоретико-правового знання" індивідуальне навчально-дослідне завдання на юридичному факультеті не заплановане.

10. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання" здійснюється під час семінарських занять на підставі:

- *усного опитування*, яке включає перевірку знань відповідного теоретичного матеріалу та правильність виконання самостійних домашніх завдань;

- *письмового контролю* (аудиторної тематичної короткострокової контрольної роботи), яка включає відкриті запитання та пропозиції: 1) дати визначення змісту основних фундаментальних понять логічної теорії, класифікації основних логічних форм мислення, операцій над ними та правил виконання цих операцій; 2) виконати логічний аналіз запропонованих текстів; 3) навести власні змістовні приклади для ілюстрації розуміння специфіки логічних форм мислення тощо.

Написання студентом кожної тематичної письмової контрольної роботи, запропонованої викладачем протягом семестру для академічної групи, є обов'язковою умовою для його допуску до іспиту і визначення результату підсумкового оцінювання з дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання".

Оцінка усних та письмових відповідей студентів здійснюється за п'ятибальною шкалою: "5" – відмінно, "4" – добре, "3" – задовільно, "2" – незадовільно, "1" – дуже низький рівень, "0" – відсутність будь-яких знань (або відсутність студента при написанні роботи).

При оцінюванні тематичної письмової роботи, яка включає 10 запитань для кожного варіанту, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бали, а кінцевий результат визначається як сума набраних балів за кожен правильну відповідь (максимум – 5 балів).

Підсумковий іспит з дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання" на юридичному факультеті відбувається у тестовій формі. Тестові завдання охоплюють як теоретичний матеріал, так і практичні справи та завдання. Теоретичні тестові завдання повідомляються студентам не пізніше як за місяць до закінчення занять з дисципліни „Логічний аналіз систем правового знання”, практичні тестові завдання залишаються для студентів невідомим компонентом і мають на меті перевірити рівень їхніх практичних навичок у застосуванні знань з логіки для здійснення логічного аналізу запропонованих міркувань. Один варіант включає в себе 25 тестових завдань, з яких 10 запитань стосуються теорії (2/5 від загальної кількості запитань), а 15 запитань пов'язані з логічним аналізом запропонованих текстів (відповідно 3/5). Кожне тестове запитання сформульоване таким чином, що правильною серед наведеної кількості варіантів відповідей є лише одна відповідь. У разі правильної відповіді на кожне тестове запитання студент може набрати максимальну кількість балів за тест – 50 балів.

Тексти тестових завдань зберігаються на кафедрі історії філософії та на сервері ЛНУ ім. І.Франка.

11. Визначення підсумкової кількості балів, що присвоюються студентам

Згідно навчальної програми формою підсумкового семестрового контролю з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання” на юридичному факультеті є іспит.

Підсумкове оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Підрахунок підсумкової кількості балів, на які заслуговує студент по завершенні вивчення дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання”, здійснюється на підставі поточної оцінки (50%) та оцінки за іспит (50%).

Поточна оцінка виставляється на підставі визначення середньої оцінки за поточну успішність (за результатами всіх оцінок, отриманих студентом протягом семінарських занять) та застосування до неї коефіцієнта 10.

Протягом семестру рекомендовано провести не менше 3-4 тематичних письмових контрольних робіт, і кожний студент повинен мати не менше 2 усних відповідей. Максимальна кількість балів (оцінка „5”), яка встановлюється для цих видів контролю, визначена і затверджена на засіданні кафедри історії філософії, яка забезпечує викладання дисципліни „Логічний аналіз систем правового знання”.

Приклад визначення підсумкової кількості балів, яку отримують студенти (для іспиту)

Поточне опитування, тематичні контрольні роботи та самостійна робота											Поточна оцінка / бали (макс.50 балів)	Підсумкова оцінка (тест) (макс. 50 балів)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3		3,8 / 38 балів	44	82
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
-	3	-	4	4	3	-	4	5	-	-			

Умовні позначення:

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів;

2, 3, 4, 5 – оцінки за усні відповіді на семінарі та/або за змістовий модуль (тематичну контрольну роботу).

1) Визначення *середньої оцінки* за поточну успішність здійснюється на підставі таких розрахунків:

$$(3+4+4+3+4+5) : 6 = 3,8$$

2) Визначення кількості *балів* за поточну успішність здійснюється на підставі таких розрахунків:

$$3,8 \times 10 = 38 \text{ балів}$$

3) Визначення сумарної кількості балів за дисципліну «Логічний аналіз систем правового знання» здійснюється із врахуванням поточної оцінки та оцінки за іспит:

$$38 + 44 = 82 \text{ (балів за 100-бальною шкалою).}$$

Студент отримує допуск до іспиту лише у тому випадку, якщо його середня оцінка за поточну успішність є не меншою за 2,5.

Якщо протягом семестру поточна успішність студента є меншою, ніж 2,5, то такий студент скеровується на іспит за талоном № 2 і здає його протягом додаткової сесії по

ліквідації академзаборгованостей. Іспит за талоном № 2 або талоном К здійснюється у письмовій формі на основі екзаменаційних питань з курсу „Логічний аналіз систем правового знання” (не менше 10 питань), а результат іспиту визначається за 100-бальною шкалою (поточна успішність при цьому вже не враховується).

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка в балах</i>	<i>За національною шкалою</i>		
		<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>		<i>Залік</i>
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	Зараховано
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>	
C	71-80		<i>Добре</i>	
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>	
E	51-60		<i>Достатньо</i>	
FX	25-50	2	<i>Незадовільно (з правом перездачі)</i>	Не зараховано
F	0-24	2	<i>Незадовільно (з повторним прослуховуванням курсу)</i>	

12. Методичне забезпечення

1. Навчальна та робоча програми з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання” для студентів юридичного факультету ЛНУ ім. І.Франка
2. Підручники та навчальні посібники для студентів-правників, зокрема:
Карамишева Н. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
3. Науково-методичні матеріали та розробки для студентів-правників, зокрема:
Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.
4. Плани семінарських занять та завдання для самостійної роботи для студентів-правників, зокрема:
Карамишева Н. Збірник логічних завдань для студентів юридичного факультету: - Львів: Паїс, 2000.
5. Екзаменаційні тестові завдання з дисципліни „Логіка” для студентів юридичного факультету.

11. Рекомендована література

Базова

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.
3. Карамишева Н.В. Збірник логічних завдань для студентів юридичного факультету: - Львів: Паїс, 2000.
4. Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика. - Львів: Астролябія, 2002.
5. Жоль К.К. Логика для юристов: Учеб. пособие. – М., 2004.
6. Ивин А.А. Логика для юристов: Учеб. пособие. – М., 2004.
7. Ивлев Ю.В. Логика для юристов. – М., 2000.
8. Конверський А.Є. Логіка для юристів. – К., 2004.
9. Хоменко І.В. Логіка – юристам. - Київ: Четверта хвиля, 1997.
10. Щербина О.Ю. Логіка для юристів. - Київ: Юридична думка, 2004.

Допоміжна

1. Аристотель. Категории. Об истолковании. Первая аналитика. Вторая аналитика. Топика. О софистических опровержениях. – Соч. в 4 т., - Т. 2. - М.: Мысль, 1978.
2. Белнап Н., Стил Т. Логика вопросов и ответов. - М.: Прогресс, 1981.
3. Войшвилло Е.К. Понятие как форма мышления. - М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1989.
4. Жеребкин В. Логический анализ понятий права. – К.: Вища освіта, 1976.
5. Ивин А.А. Логика норм. – М.: Изд. Моск. ун-та, 1973.
6. Кнапп В., Герлох А. Логика в правовом сознании. – М.: Прогресс, 1987.
7. Логические и математические методы в правовой теории и практике. – Л., 1989.
8. Логический словарь ”Дефорт” - Москва: Мысль, 2004.
9. Наумов А.В., Новиченко А.С. Законы логики при квалификации преступлений. – М.: Юрид. лит-ра, 1978.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОГО ЗНАННЯ
ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ**

(09.00.06)

**для напрямку підготовки – 6.030401 «право»
юридичного факультету**

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг (год.)	Всього аудиторних годин (год.)	у тому числі (год.):			Самостійна робота (год.)	Контрольні (модульні) роботи (шт.)	Розрахунково-графічні роботи	Курсові проекти (роботи), (шт.)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
					Лекції	Лабораторні	Практичні						
Денна	1	1	108	54	36	-	18	36	-	-	-	-	1
Заочна													
Екстернат													

Навчальна програма з „Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування” складена на основі освітньо-професійної програми ГСВО та із врахуванням навчального плану ЛНУ ім. І.Франка для підготовки бакалаврів за напрямом – 6.030401 „право”, що забезпечується юридичним факультетом ЛНУ ім. І.Франка.

Робоча програма складена:
кандидатом філософських наук,
доцентом кафедри історії філософії
Кармишевою Неллі Василівною

Навчальна програма затверджена
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Протокол № 2 від “21” вересня 2010 р.

Завідувач кафедру історії філософії
“ _____ ” _____ 2010 р.

_____ (проф., д.філос.н. Пашук А.І.)

Схвалено методичною комісією за напрямом підготовки 6. 030401 „право”
Протокол № ____ від “ _____ ” _____ 2010 р.

“ _____ ” _____ 2010 р. Голова _____ (_____)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета дисципліни

Мета дисципліни. Вивчення науки логіки передбачає ознайомлення студентів з логічною теорією мислення і оволодіння навичками логічного аналізу, здобутого у процесі здобуття правового знання та інтерпретації формалізованої мови науки логіки в сфері права; виявлення логічних помилок в міркуваннях з юридичним змістом; виведення правового знання; доведення правових приписів на істинність або спростування на хибність.

Методика викладання дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання" на юридичному факультеті передбачає ознайомлення з теорією та практикою використання методології традиційної та сучасної символічної логік (класичної і некласичної) для розв'язку цілої низки правознавчої проблематики.

Робоча програма з дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання" складена на базі освітньо-професійної програми, типової навчальної програми та нормативних документів з впровадження КМСОНП у ЛНУ ім. Івана Франка.

2.2. Завдання дисципліни

Завдання викладання дисципліни "Логічний аналіз систем правового знання" полягає у тому, щоб:

1) ознайомити студентів, які навчаються на юридичному факультеті, із теоретичними основами логіки як філософської науки про процедуру правильного, аналітичного, критичного мислення; способами його організації та законами, дотримання котрих забезпечує формальну правильність здійснення інтелектуальних операцій і є умовою їх практичної ефективності;

2) на понятійному рівні розкрити студентам тенденції історичного розвитку логіки як галузі філософського та методологічного знання;

3) навчити студентів, які вивчаються на юридичному факультеті, практичним навичкам формування логічної культури мислення; критичного аналізу юридичних текстів; побудови нормованих повідомлень; освоєння прийомів формування логічної аргументації при проведенні судових дебатів.

2.3. Очікувані результати

В результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**:

а) на понятійному рівні – об'єкт та предмет науки логіки; логічні основи аналізу юридичної мови; основні форми абстрактного мислення та логічні закони; способи визначення істинності висловлювань та особливості логічних методів, що використовуються в теоретико-пізнавальній діяльності юристів;

б) на фундаментальному рівні – структуру та різновиди основних форм мислення; типи об'єктивних зв'язків та відношень між ними; вимоги формально-логічних законів, дотримання яких визначає логічну правильність розсудів;

в) на практично-методологічному рівні – правила виконання логічних операцій над поняттями, висловлюваннями, умовиводами; логічні способи доведення та спростування, прийоми ведення дискусій та полемік.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен **вміти**:

а) на репродуктивному рівні – оперувати логічною термінологією з метою визначення сфери функціонування раціонального (абстрактно-логічного) мислення; застосовувати при побудові та аналізі юридичних текстів закони та правила логіки; правильно формулювати запитання; встановлювати відношення між висловлюваннями за істинністю; визначати логічні помилки в юридичних текстах, в міркуваннях учасників юридичного дискурсу;

б) на евристичному рівні – виявляти найтипівіші випадки порушень законів логіки, що зустрічаються в літературних творах, документальних текстах, в публічних промовах; наводити власні приклади, що ілюструють знання студента про специфіку логічної організації форм абстрактного мислення; вміти здійснювати самостійно логічні операції над

поняттями, висловлюваннями, умовиводами; знаходити власні аргументи для доведення істинності певних тверджень (тез) і спростування хибності певних тверджень.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОГО ЗНАННЯ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ»

Тема 1. Об'єкт, предмет і метод науки логіки.

1. Основні значення терміну "логіка".
2. Об'єкт і предмет науки логіки.
3. Методи науки логіки – методи пізнання і метод формалізації.
4. Історичні етапи розвитку науки логіки. Типи логік.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 2 Мислення і мова

1. Що таке мислення. Типи та види мислення.
2. Мова як знакова система. Види мов.
3. Логіко-семантичний аналіз мови.
4. Логічні концепції істини.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 3. Логіка і право.

1. Методологічна функція формальної логіки.
2. Застосування логічної теорії в галузі права.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 4. Системи теоретико-правового знання.

1. Особливості теоретико-правового знання .
2. Види теоретико-правового знання.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 5. Загальна теорія держави і права як система понять.

1. Юридичний(правничий) термін і поняття.
2. Структура юридичного поняття.
3. Фактичний та логічний зміст та обсяг поняття. Види понять за змістом та обсягом.
4. Логічні відношення між поняттями в системі теорії держави та права і їх зображення коловими схемами.
5. Логічна операція над змістом поняття. Визначення поняття.
6. Логічні операції над обсягом поняття:
 - а) узагальнення та обмеження поняття;

б) поділ обсягу поняття.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 6. Висловлювання як структурна одиниця систем теоретико-правового знання

1. Загальна характеристика висловлювання: визначення, логічна структура, мовні форми виразу. Класифікація видів висловлювань як структурних одиниць систем теоретико-правового знання.
2. Логічні методи встановлення істинності різних видів висловлювань в системах теоретико-правового знання.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 7. Закони логіки як закони побудови систем теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика логічних законів. Види логічних законів.
2. Логічний закон і юридичний закон.
3. Вимоги законів логіки до побудови систем теоретико-правового знання.
4. Виявлення логічних помилок в системах теоретико-правового знання на підставі логічних законів.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 8. Умовивід як логічна форма виведення нового знання в системах теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика умовиводу як форми мислення. Види умовиводів.
2. Поняття необхідного та імовірнісного умовиводу.
3. Принцип логічного слідування в умовиводах.
4. Особливості виведення нового знання в загальній теорії держави і права та в галузевих теоріях права.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000,
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 9. Доведення і спростування як логічні операції обґрунтування істинності або хибності висловлювань в системах теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика доведення і спростування.
2. Структура доведення і спростування. Види доведень та способи спростувань.
3. Правила доведення та спростування та логічні помилки при їх порушенні.
4. Юридична теорія доказування.
5. Методи аргументації в різних системах теоретико-правового знання.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004..

Тема 10. Парадокси в системах теоретико-правового знання.

1. Загальна характеристика парадоксів. Види парадоксів.
2. Юридичні парадокси та причини їх виникнення.
3. Проблема вирішення юридичних парадоксів.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004

Тема 11. Логічний аналіз норми права.

1. Юридичний закон. Норма. Правило. Припис.
2. Формалізація норм права мовою деонтичної логіки.
3. Логічні відношення між структурними частинами правової норми.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

Тема 12. Логічний аналіз статей юридичних Кодексів.

1. Юридичний Кодекс як система норм.
2. Логічні вимоги до юридичних кодексів.
3. Застосування правової норми.

Рекомендована література:

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. - Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПІДРУЧНИКІВ, МЕТОДИЧНИХ ТА ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. Карамишева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-правників. – Львів, 2000.
2. Карамишева Н.В. Логічний аналіз систем правового знання та їх застосування. Спецкурс для студентів юридичного факультету. – Львів: ЛДУ ім. І.Франка, 2004.
3. Карамишева Н.В. Збірник логічних завдань для студентів юридичного факультету: – Львів: Паїс, 2000.
4. Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика. – Львів: Астролябія, 2002.
5. Жоль К.К. Логика для юристов: Учеб. пособие. – М., 2004.
6. Ивин А.А. Логика для юристов: Учеб. пособие. – М., 2004.
7. Ивлев Ю.В. Логика для юристов. – М., 2000.
8. Конверський А.Є. Логіка для юристів. – К., 2004.
9. Хоменко І.В. Логіка – юристам. – Київ: Четверта хвиля, 1997.
10. Щербина О.Ю. Логіка для юристів. – Київ: Юридична думка, 2004.

КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ

Оцінювання рівня знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Розподіл максимальної кількості балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання та їх застосування” здійснюється наступним чином:

- за поточну успішність – 50 балів;
- за підсумковий контроль – 50 балів.

Згідно навчальної програми формою підсумкового семестрового контролю з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання та їх застосування” є іспит (і для денної, і для заочної форм навчання), який проводиться у тестовій формі шляхом виконання тестових завдань в комп’ютерному класі факультету.

Бали за *поточну успішність* студентів виставляються по результатам його опитувань під час семінарських занять.

Оцінювання рівня знань студентів на семінарських заняттях здійснюється на підставі врахування якості опрацювання питань для самостійної праці, якості виконання домашніх вправ і завдань, рівня відповідей (усних та письмових) під час аудиторного опитування та його активності на занятті. Система оцінювання здійснюється за 5-бальною шкалою на підставі наступних критеріїв:

Оцінка / рівень знань	Критерії успішності
«0» / нб	відмова від усного опитування; не написання письмової тематичної самостійної роботи без поважної причини; відсутність на занятті без поважної причини; відсутність відробки заняття, пропущеного з поважної причини
«1» («незадовільно»)	відсутність оцінки за усне опитування; правильна відповідь лише на 1-2 запитання з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих)
«2» («незадовільно»)	низький рівень знань теоретичного матеріалу по темі; невиконання домашніх завдань; не опрацьовані питання для самоконтролю; правильна відповідь лише на 3-4 запитання з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих)
«3» («задовільно»)	посередній рівень теоретичних знань по темі; у студента наявні розв’язки домашніх завдань, однак він демонструє своє нерозуміння цих розв’язків; завдання для самоконтролю опрацьовані лише частково; правильна відповідь лише на 5-6 запитань з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих); пасивність під час обговорення питань теми та аудиторних розв’язків логічних завдань
«4» («добре»)	достатній рівень теоретичних знань по темі; студент може пояснити розв’язки домашніх вправ, але не вміє застосовувати принципи цих розв’язків до аудиторних завдань; якісно опрацьовані завдання для самоконтролю; правильна відповідь лише на 7-8 запитань з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих); активність під час обговорення питань теми та аудиторних розв’язків логічних завдань
«5» («відмінно»)	якісний рівень теоретичних знань по темі; студент може пояснити розв’язки домашніх завдань і успішно

	<p>застосовує принципи цих розв'язків до аудиторних завдань; якісно опрацьовані завдання для самоконтролю, наявність оригінального, творчого підходу до вирішення проблемних завдань;</p> <p>вміння застосовувати набуті знання для логічного аналізу тематичного (фахового) знання, розуміння методологічної функції отриманих знань з логіки для подальшої теоретичної діяльності;</p> <p>правильна відповідь на 9-10 запитань з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих);</p> <p>активність під час обговорення питань теми та аудиторних розв'язків логічних завдань</p>
--	---

Відпрацювання семінарських занять, пропущених з поважної причини (хвороби, важких сімейних обставин тощо), відбувається не пізніше як протягом наступного тижня, коли студент повернувся до навчання, та за наявності відповідних довідок, які засвідчують причину його відсутності. Форма відпрацювання – написання тематичної письмової самостійної роботи.

Підсумковий результат за поточну успішність студентів виставляється шляхом визначення його *середньо-арифметичної оцінки* по всіх темах з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання та їх застосування” та на підставі врахування його успішності по **всім** формами поточного опитування.

Якщо середня оцінка студента за поточну успішність в кінці семестру знаходиться в діапазоні від 2,6 до 5 включно, то такий студент допускається до підсумкового екзаменаційного тестування. В такому випадку до його оцінки застосовується *коефіцієнт 10*. Таким чином, отримана кількість балів (від 26 до 50 за 100-бальною шкалою) визначається як результат лише поточної успішності.

Якщо середня оцінка студента за поточну успішність в кінці семестру є меншою, ніж 2,6, то такий студент не допускається до складання іспиту, а у залікову відомість йому виставляється „незадовільно”. Кількість балів такого студента визначається шляхом множення його середньої поточної оцінки на *коефіцієнт 20* і може коливатися від 0 до 50 за 100-бальною шкалою. Такий студент скеровується на іспит за талоном № 2 і здає його в письмовій формі протягом додаткової сесії по ліквідації академзаборгованостей.

Результати поточної успішності студентів, інформацію про їх допуск чи не допуск до іспиту оголошуються викладачем на останньому семінарському занятті.

Сумарна кількість балів з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання та їх застосування” виставляється на підставі додавання до балів за поточну успішність й тих балів, котрі студент отримує за екзаменаційне тестування.

Якщо в результаті суми балів за поточну успішність та екзаменаційне тестування студент не набирає 51 балу, то він скеровується на іспит за талоном № 2 і здає його в письмовій формі протягом додаткової сесії по ліквідації академзаборгованостей.

При оформленні документів за залікову сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами:

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік

A	90 – 100	5	Відмінно	Зараховано
B	81-89	4	Дуже добре	
C	71-80		Добре	
D	61-70	3	Задовільно	
E	51-60		Достатньо	
FX	25-50	2	Незадовільно (з правом перездачі)	Не зараховано
F	0-24	2	Незадовільно (з повторним прослуховуванням курсу)	Не зараховано

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для поточного контролю, який здійснюється під час семінарських занять:

усне опитування теоретичного матеріалу по темі заняття; розв'язок аудиторних практичних вправ і завдань; короткострокові тематичні письмові самостійні роботи (з кожної теми розроблено 6 варіантів по 10 питань).

Для контролю самостійної роботи, який здійснюється під час семінарських занять: заслуховування відповідей на запитання, запропонованих для самоконтролю, перевірка розв'язків домашніх практичних вправ і завдань; термінологічні диктанти по матеріалу, запропонованому для самостійного опрацювання.

Для підсумкового контролю: підсумкове екзаменаційне тестове опитування. Екзаменаційні тестові завдання сформульовано у формі тестових запитань на вибір однієї правильної відповіді серед 3 запропонованих варіантів відповідей (482 тестових завдань, з яких – 232 теоретичних тестових завдання та 250 тестових завдань-задач.). З теоретичними запитаннями студент ознайомлюється не пізніше, ніж за місяць до початку екзаменаційної сесії; тестові завдання-задачі студентам заздалегідь не оголошуються і мають на меті виявити рівень здобутих студентом під час навчання навичок до логічного аналізу запропонованих текстів.

Запитання екзаменаційних тестів з дисципліни „Логічний аналіз систем теоретико-правового знання” для студентів юридичного факультету затверджені на Вченій раді філософського факультету ЛНУ ім .Івана Франка та зберігаються на кафедрі історії філософії.

Автор:

доц. Карамишева Н.В. / _____ /